

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

—●—
14 Temmuz 2021 Çarşamba

—●—
KONU:

-UNICEF, ILO, Pikolo Derneği ve Çocuk Hakları Gönüllüleri Derneği temsilcilerinin çocuk işçiliği konusunda yaptıkları çalışmalar hakkında sunumları

14 Temmuz 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati:09.41

BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU (Kocaeli)

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, UNICEF’in değerli yetkilileri, ILO’nun, yine değerli yetkilileri, aramızda bulunan Pikolo ve ÇOHAG sivil toplum örgütlerinin diğer yetkilileri, değerli basın mensuplarımız, hanımefendiler, beyefendiler; sizleri en kalbi duygularıyla selamlıyorum.

Komisyonumuz, kurulduğu ilk günden beri ana madde olarak çocuk işçiliğiyle mücadeleyi, çocuk işçiliğiyle ilgili sorunu ele aldı, konuyla ilgili çalışmalarında tüm taraflarını dinleyerek, alan ziyaretleri yaparak derinlemesine bir çalışma gerçekleştirdi pandemi şartlarında ama sivil toplum örgütlerini dinlemede bir ayağımız eksikti. Onu tamamlamayı çok arzu ettik. Çocuk işçiliğiyle mücadele ettiğimiz zaman gördüğümüz şey, bu alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin sayısının oldukça azlığı, hatta yok denilebilecek kadar az olduğuydu, bildiğimiz bir sorundu. O yüzden, elimizde bulunan sivil toplum örgütlerinin bu anlamdaki çalışmalarını Komisyonumuzun raporuna dercetmek için dinlememiz gerekiyor. Bu raporumuz da bitmek üzere, hemen hemen her alanda çalışmalarımızı yaptık. Tabii, oldukça zor bir konu. Tüm gelişmiş ülkelerin, dünya ülkelerinin de zorlandığı, çözüm bulmakta, sıfıra düşürebilmekte problem yaşadığı, hâlen 168 milyondan fazla çocuk işçinin olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Pandemi şartlarında bunun çok daha arttığını biliyoruz, araştırmalar yavaş yavaş geliyor ve veriler çoğalıyor. Bu sorunun, özellikle çocukla ilgili, kadınla ilgili toplumsal meseleler, sorunların, bütün tarafların samimiyetle ele alarak çözebileceği konular olduğunu biliyoruz. Özellikle çocuk konusunda, hele çocuk işçiliğinde tüm tarafların taşın altına elini koyması ve bu konuda tüm siyasi görüşlerini bırakarak, diğer çekincelerini bırakarak samimiyetle işi çözme noktasında bir irade koyması gerekiyor. Çocukla ve kadınla ilgili meselelerde yaşlı, genç, engelli yani dezavantajlı grupların sorunlarıyla ilgili konular siyasallaştığı zaman, siyasal hâle getirildiği zaman çözümsüz olduğunu biliyoruz yani çok uzun zamanlara yayılarak az bir ilerleme katediliyor maalesef. Bu yüzden, bu Komisyon ve bu Komisyon Başkanı olarak, direkt kardeşiniz olarak, bu konularda uzun yıllar emek vermiş bir kardeşiniz olarak kesinlikle bu konuların çok daha tarafsız ve çözüm odaklı ele almak gerektiğini düşünüyorum. Bu Komisyon da bunu yapmaya çalışıyor, tüm çabalarıyla bunu yerine getirmeye çalışıyor.

Türkiye, yüzde 15 kadar olan çocuk işçiliği oranını bugün yüzde 4,4’e düşürmüş, ILO’dan çocuk işçiliğiyle mücadelede ödül alan bir ülke ve güzel çalışmalar var, yaptığımız çalışmalarda bunu gördük. METİP alanlarının oluşturulması ve mevsimlik tarım işçilerinde özellikle, bunun uygulamalarını yerinde izledik. Oraların daha iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması noktasında bizim de denetimlerimiz oldu ve bu Komisyon raporunun da ona çok katkı sunacağına inanıyoruz.

Tabii, çocukla ilgili sorunlar Türkiye’de ve dünyada bitmiyor. Özellikle Türkiye’nin Suriye’ye, Irak’a yani Orta Doğu ülkelerine sınırı oldukça geniş ve orada yaşanan iç karışıklıklar, iç savaşlar ve terörün orada yuvalanması... Özellikle Türkiye’nin de kırk yıl uğraştığı PKK terör örgütüyle mücadelede çocukların ne kadar olumsuz etkilendiğini biliyoruz. Birleşmiş Milletlerin, UNICEF’in ve birçok kurumun araştırmaları var, veriler var, bunlara girmeyeceğim ve çocukların özellikle, savaşta “çocuk savaşçı” “çocuk terörist” dediğimiz, tanımladığımız alanlarda maalesef çok acı şekilde istismar edildiğini biliyoruz. Bu anlamda da ben yine UNICEF’in raporları olduğu için söylüyorum, özellikle Birleşmiş Milletlerin ve UNICEF’in çok daha kalıcı, çok daha etkin bir rol alması gerektiğine inanıyorum, onu da buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum yetkililer karşımızdayken.

Bu anlamda, Türkiye'nin verdiği mücadele ve ödediği bedel çok büyük, karşılığı yok ve mülteciler ve mülteci çocuklar, özellikle Suriyeli misafirlerimizin çocuklarıyla ilgili yaşananlar ve Türkiye'nin gerçekten çok fedakarca, on yıldan fazla verdiği destekler... Bu konuda da UNICEF'in çok ciddi tavır alması gerekiyor. Yani evet, projeler yapacağız, söylemler, raporlar oluşturacağız ama çözüm noktasında çok ciddi bir yaptırım uygulaması gerekiyor tüm taraflara. Az önce söylediğim gibi, tüm tarafların bu alana, bu konulara girmesi gerekiyor çünkü çocukların yaşam hakkı çok önemli yani yaşamayan bir çocuğa diğer haklarını verseniz ne olacak? Çocuk yok ortada ve onun istismarı, özellikle çocuk savaşçı konusunda gerçekten yüreklerimiz parçalanıyor. Boylarından büyük silahları alarak orada çocukların kullanılması, kendi kirli emellerine alet edilmesi, aynı zamanda bütün cinsel istismarlar başta olmak üzere uyuşturucudan tutun, en kötü olaylarda kullanılması hepimizi çok çok rahatsız ediyor bir insan olarak ilk önce, milletvekili olarak zaten bu bizim görevimiz. Bunun da altını çizmek istiyorum.

Tabii, diğer konu başlıklarımızda Komisyon olarak devam edeceğiz. Bu raporumuzu yayımladıktan sonra koruyucu ailelik ve çocukların eğitimi... Özellikle pandemi sürecinde çocukların eğitimi uzaktan eğitim olarak devam etti EBA sistemi üzerinden, çok hızlı bir konum alındı ve Millî Eğitim Bakanlığının telafi programlarının başladığını biliyoruz. Bu yaz sürecinde de Komisyonumuz çalışma kararı aldı, bir çalışma yapacağız arkadaşlarımızla birlikte. İnşallah yine yerinde inceleme ziyaretimiz olacak, onu da buradan ifade etmek istiyorum. Onların da görüşlerini alarak bu yazı nasıl değerlendirebiliriz bu süreçte, onu değerlendireceğiz. Belki bir telafi programını yerinde inceleyebiliriz; bu konuyla ilgili çalışan bir sivil toplum örgütünü, çocuklara destek veren bir sivil toplum örgütünü belki ziyaret edebiliriz. Bir denetim görevini yerine getireceğiz inşallah. Çalışmalarımız hızla devam ediyor.

Tabii, süre çok kısıtlı, onun altını çizmek istiyorum. Grup toplantımız var, arkadaşlarımızın diğer çalışmaları var. En geç on bir buçuğa bitirmiş olmamız gerekiyor. Sunumları ona göre ayarlırsak, arkadaşlarımız da soru cevap yapacaklardır muhakkak ama bize daha böyle, yalıtılmış, biraz daha damıtık olarak sunarsanız çok sevinirim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok önemli bir husus, bir dakika...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bir dakika...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz, Polatlı METİP'e gittik ancak gittikten sonra bizi aradılar, maalesef çocuklara eğitim verilmiyor yani bir göz boyamaya döndü, bilgilerinize bunu vermek isterim.

İkincisi, partilerin çocuk işçiliğine ve kadına yönelik bakışı, tarzını belirler. Biz, burada, tarafsız olamayız. Politikalar kadından yana olmalı, politikalar çocuktan yana olmalı ve bizim bugüne kadar yaptığımız çalışmalar bölgesel...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sayın Tanal ama işte...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hanımefendi, bakın, Sayın Başkanım, ben sizi sabırla dinledim. Bir dakika dedim, bitiriyorum, bir sabır ya, bir sabır, Allah rızası için ya!

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ben sizden sabır talep ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gidelim, oradaki çocuklarımızın, kadınlarımızın ne durumda olduğunu görelim, teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, samimiyet çok önemli, tekrar altını çiziyorum, samimiyet çok önemli. Gayret edilir, çalışılır samimiyetle, taşın altına el konulur, vücut konulur, ondan sonra devam edilir. Evet, tabii siyasetçiyiz, polemik yapacağız, bu konuda gündem oluşturmaya çalışacağız, onu da anlıyorum.

Ben daha fazla uzatmadan sözü Sayın Emre Bey'e bırakmak istiyorum.

UNICEF TÜRKİYE SOSYAL POLİTİKA BÖLÜM BAŞKANI EMRE ÜÇKARDEŞLER – Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri, değerli meslektaşlarım; bu zor ve çok önemli konudaki hassasiyetiniz için çok teşekkür ediyorum kendim ve kurumum adına.

Ben Emre Üçkardeşler, UNICEF Sosyal Politika Bölüm Başkanı.

2019 resmî verilerine göre 720 bin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı çocuk işçimiz var. Tarımda çocuk işçiliğinin farklı şekillerini görmekteyiz. Bunlar dönemden döneme değişmekte. Tarımda çocuk işçiliği hâlâ yoğun miktarda var ama payı bir önceki döneme göre biraz azalmış durumda ama Türkiye’de hizmetler, endüstri... Bunun da temel nedeni, anlaşılabileceği üzere tabii ki yoksulluk.

Çocuk işçiliğinde hem ülkemizde hem de genel olarak dünyada baktığımızda, birtakım temel nedenler karşımıza çıkmakta. Bunların birincisi zaten yoksulluk bunun kentsel, kırsal biçimleri arasında en önde gelen, yer alan nedenlerinden biri. Keza biraz daha detaya indiğimiz zaman, yetişkin aile bireylerinin... Bir başka neden olarak eğitim ve koruma hizmetlerinden yararlanamama, erişememe. Nitelikli eğitim için eksiklikler olabilir ve mevzuatın var olması kadar uygulanması da tabii ki karşımızda bir konudur. Maliyet eksikli bakışla, çocuk iş gücü talebi hem dünyada hem Türkiye’de karşımıza nedenlerden biri olarak çıkmakta. Bazı ön kabuller ve çocuğun aile bütçesine destek olmakla yükümlü olduğuna dair yanlış ön yargılar ve ön kabuller de hem aile düzeyinde...

Bunların temel çerçevesini, temel başlıklarını size özetlersem bir tanesi tabii ki temel hizmetlere erişim yani eğitim, sosyal koruma, çocuk koruma, sağlık hizmetlerine erişimi artırmak, çocuk işçiliğiyle mücadelede önemli bir bileşen. Keza, özellikle gençler için beceriler ve istihdam edilebilirliğe katkıda bulunmak, lise çağı destek eğitiminin lise öğrencileri arasında güçlendirilmesi ve meslek eğitiminden mezun öğrencilerimizin daha etkin iş bulabilmesi, çıraklık...

Kurumsal kapasiteye katkı aslında temel çerçeve, ulusal ve yerel aktörlerin, paydaşların kapasite güçlendirmesine katkıda bulunmak temel perspektifimizin bir parçası. Araştırmalar, saha çalışmaları, raporlar, analizler, sektörler ya da konular düzeyinde ve bunları kamu yöneticilerinin, sivil toplumun, uluslararası ve ulusal paydaşların dikkatine sunmak ve bu şekilde politika ve programın...

Bugüne kadar neler yaptık, çok kısa bunlardan bahsedeyim. İç denetim ve izleme mekanizmaları, yaklaşımımızın temel bir parçasını oluşturmakta. Bu bağlamda; çocuk işçiliği, çocuk hakları ve iş ilkeleri alanında eğitim programları oluşturulmuştur. 700 koordinatör ve rehber öğretmene çocuk hakları ve iş ilkeleri eğitimi verilmiştir. Okul dışı kalan çocukları belirlemek amacıyla 6.902 hane ve 3.948 iş yeri ziyareti gerçekleştirilmiştir. 3.358 okul dışı kalmış çocuk saptanmış, 1.686 çocuk MEM'lere bildirilmiş, 365 çocuğun MEM'lere kaydı sağlanmıştır.

TESK'in öncülüğünde 2017-2020 yıllarında 1.500 üye farkındalık artırıcı çalışmalara katılım sağlamıştır. 400 üyeye çocuk hakları ve iş ilkeleri eğitimleri verilmiştir. 10 ilde iş yeri denetim ve danışmanlık gruplarında görevli 40 personelin eğitimi sağlanmıştır. 2020 yılında çocuk işçiliğini önlemeye yönelik iş yeri ziyaret rehberi hazırlanmıştır.

2019-2020 yılları arasında 10 ilde gezici mevsimlik tarım yerleşimlerine ilişkin mevcut durum raporu ve haritaları hazırlanmıştır. 10 ilde 347 geçici yerleşim alanında 104.548 kişi, 56.722 çocuk saptanmıştır.

2020 yılında mevsimlik tarım işçisi hanelerin sosyoekonomik profili çocuk işçiliği raporu hazırlanmıştır. Araştırma kapsamındaki Türkiyeli ve Suriyeli hanelerde aktif olarak çalışanların yüzde 43'ünün 18 yaş altı çocuklardan oluştuğu saptanmıştır.

2017-2021 yılları arasında sosyal yardım programları kapsamında 700 bine yakın geçici uluslararası koruma altındaki mülteci çocuğa şartlı eğitim yardımı sağlanmıştır. 2019-2020 öğretim yılında Türkiye'deki okullara kayıtlı tüm mülteci çocukların yüzde 81'i bu programdan yararlanmıştır.

Yine aynı kapsamda, Covid-19 nedeniyle gelirini kaybeden hanelere 1.206 çocuk için nakit yardımı ve temel hizmetlere yönlendirme, vaka yönetimi desteği sağlanmıştır.

Temel hizmetlere erişimin artırılması kapsamında 2020 yılında 12.500 çocuk ve 8 bin ebeveyne toplum temelli psikososyal destek sağlanmıştır. Yine, 22.710'u okul dışında kamış çocuk olmak üzere, 42.114 çocuk saptanmış ve eğitim danışmanına verilmiştir.

UNICEF Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Programı kapsamında 2021-2025 yılları önceliklerimiz arasında çocuk işçiliği alanında mevzuat uyumsuzluklarının saptanması ve mevcut mevzuatın iyileştirilmesine yönelik politika önerilerinin oluşturulması, Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı altındaki önceliklerin hayata geçirilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla iş birliği sağlanması amaçlanmaktadır.

Özel sektörlle iş birliğimizde bizim UNICEF olarak “çocuk hakları ve iş ilkeleri” dediğimiz bir üst çerçevemiz var aslında. Bu gündemi, özel sektörün gündemine daha güçlü bir şekilde yerleştirmek ve faaliyetlerde bulunmak, tedarik zincirlerinde çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik bilfiil çalışmalar yürütmek, işbaşı eğitim imkânlarının güçlendirilmesi, yasal çerçevede işbaşı eğitimleri alınmasına yönelik işletme koşullarının iyileştirilmesi... Çünkü, diyelim bir ergeni, lise çağında mesleki eğitim almak isteyen bir çocuğu mesleki eğitime ve işbaşı eğitime koydunuz ama işbaşı eğitimde lise çağındaki bir çocuğun hassasiyetlerine, bazen kırılğanlığına, ihtiyaçlarına yönelik yeterince hassas olunmazsa o zaman çocuğu eğitimden ve işbaşı eğitimden de kaybetme riskimiz var, buna dair olarak zaten bahsettim bir grup rehberler ve destek çalışmaları yürüttük, rehberler ve maniveller hazırladık, yine, bu konudaki çalışmalarımız devam edecek ve bizim aslında “çocuk ve aile dostu iş yeri” dediğimiz iş yeri uygulamalarının desteklenmesi çerçevemizin bir parçası.

Son olarak tabii ki sosyal yardımlar, sosyal politikalar bu işin olmazsa olmazı. Bu anlamda şartlı eğitim programımız hem ulusal düzeyde devam edecek hem UNICEF’in Türk Kızılayı ve Aile Bakanlığıyla yürüttüğü mültecilere yönelik versiyonuyla devam edecek. Sosyal yardım programlarını daha da çocuk odaklı kapsama ve etkinliğe getirmek bizim için temel bir öncelik, çalışma alanı.

Yine, yerel yönetimler bu işin olmazsa olmazı hem belediyeler hem valilikler düzeyinde. Bu kapsamda yerel yönetimlerin çocuk, aile dostu bütçeleme, çocuk işçiliğiyle mücadele kapasitesini artırmak önemli çalışma alanlarımızdan bir tanesi. Türkiye Belediyeler Birliğiyle geçtiğimiz yıllarda önemli çalışmalar yürüttük; bunların içinde çocuk işçiliği de yer aldı. Onu da vurgulamak isterim.

Yine, veri temelli araştırma, politika ve programlara destek olmak için farklı hizmetlerde, çocuk işçiliğinin daha az görünür olabildiği alanlarda -imalat gibi- araştırmalar yürütmek, saha çalışmaları yürütmek 2025 ülke programımızın bir parçası olarak yer alacak.

Çok teşekkür ediyorum.

Saygılarımla sözlerime son veriyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ben de çok teşekkür ederim.

Arkadaşlarımız sorularını hazırlarlar, bütün sunumlar bitince de soruları inşallah hep beraber cevaplarız.

Evet, şimdi sunum yapmak için ILO’ya söz verelim.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Sayın Başkan, değerli vekiller, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; ben de Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi ve şahsım adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Davetiniz için teşekkür ediyorum.

Çocuk işçiliği konusunda alt komisyonun kurulduğundan bu yana çalışmalarınızı da bir şekilde yakalamaya, izlemeye çalışıyoruz ve raporun bu önemli sorunun çözümüne yönelik önemli bir araç olacağı konusundaki duygu ve düşüncelerimi de paylaşmak isterim.

Uluslararası Çalışma Örgütü, Birleşmiş Milletler kuruluşu. Zaman kısıtını dikkate alarak bazı bölümleri atlayarak hızlı geçeceğim ama soru cevap bölümünde de katkı sunmak isteyeceğim. 1919 yılında kuruldu, geçen sene 100'üncü yılını idrak ettik ve çalışma yaşamına ait standartları belirleyen, bunların uygulanması için Birleşmiş Milletler ve ILO üyesi ülkelere teknik destek sağlayan ve yeni standartların geliştirilmesi için de çaba gösteren bir kuruluş. Türkiye'de de çok uzun yıllardır faaliyet gösteriyoruz. Çocuk işçiliğiyle mücadele özelinde de 1992 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında imzalanan bir protokolle...

Çok özür dilerim Başkanım, maskeyi indirmek serbest mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tabii, tabii, çıkartabilirsiniz.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Sahadan yeni döndüm Hatay'daydım bu arada.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, hoş geldiniz.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Çok verimli bir saha ziyareti gerçekleştirdik. Dolayısıyla hafif yorgunluğun etkisiyle maskeyle oldukça baskı altında hissettim, aşılarım tam, kontrol altındayım.

Teşekkür ederim izin verdiğiniz için.

1992 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile ILO arasında imzalanan mutabakat zaptıyla, Türkiye, çocuk işçiliğiyle mücadele çerçevesinde ILO tarafından uluslararası ölçekte yürütülen, “en büyük teknik destek programı” olarak da adlandırılan Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programına -kısa adıyla IPEC- katılan ilk 6 ülkeden biri oldu ve bugüne kadar da gerçekleştirdiği çalışmalarla, geliştirdiği modellerle, sorunun çözümüne yönelik veri toplama araçlarıyla ve bu veri toplama araçlarına dayanarak yeni modeller geliştirmesiyle de oldukça başarılı bir iş birliği yaptığımızı düşünüyorum, değerlendiriyorum. Az önce, değerli çalışma arkadaşım UNICEF temsilcisi Emre Bey'in de söylediği gibi aslında çocuk işçiliğiyle mücadelede çocuk işçiliği eğilimlerine ilişkin ulusal trendlere baktığımızda da bu başarılı çabanın karşılığını görüyoruz. Yüzdelede ciddi bir azalma var fakat bu azalmanın en son çocuğun çalışma yaşamında yer almadığı, hakkı olan eğitime sağlıklı bir şekilde devam ettiği çerçeveye kadar da hepimize düşen rol ve sorumluluklar olduğu gerçeğini de ifade etmek isterim.

Aslında çocuk işçiliğiyle mücadeledeki çerçeveyi belirleyen, standartları belirleyen -az önce bahsettiğim uluslararası sözleşmelerden- iki temel sözleşme var; 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Acil Eylem Sözleşmesi. Her iki sözleşmeyi de Türkiye onaylamış, ulusal mevzuatını buna uygun şekilde düzenlemiş ve geliştirme çabasını devam ettirmekte. Üç yılda bir Uluslararası Çalışma Konferansı'na düzenli olarak işçi, işveren ve hükümetin temsilcilerinin sunduğu raporların takibini yapıyoruz. Bu çerçevede de genel itibarıyla çocuk işçiliği konusunda bugüne kadar bir olumsuzluk veya ILO tarafından pratik bir deyimle kara listeye alınma gibi bir sorun yaşamadık. Buradaki kuvvetli konumuz, durumumuz özellikle sözleşmelerin kabul edilmesi, mevzuatın buna uygun geliştirilmesi ve mücadeledeki katılımcı süreç ile iyi iş birlikleri. Bu katılımcı sürecin özel alanını aslında Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı oluşturuyor. Tabii, bizim gibi uluslararası kuruluşların bir ulusal sorunu kökünden çözümleme gibi bir ne sorumluluğu var ne yetkisi var dolayısıyla ulusal kurumlara kapasitemiz doğrultusunda teknik destek vermekle sorumluyuz ve bu teknik desteğin çerçevesini doğal ortamımız, geleneksel ortamımız Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla birlikte geliştiriyoruz, yürütüyoruz ve dayandırdığımız müdahale çerçevesi Ulusal İstihdam Stratejisi ve buna bağlı olarak da Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı 2017-2023 yılları. 2017-2023 yıllarını kapsayan Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı'nı gerek Eylem Planı'nı gerek tedbirleri ve bunun güncellenmesi çerçevesindeki iş birliklerini

aslında bu konunun çözümünde önemli bir araç diye değerlendiriyoruz. Çünkü bütün taraflar var, ilgili bakanlıklar var, sivil toplum kuruluşları var, akademi var, gözlemci ve destekleyici düzeyde uluslararası kuruluşlar var ve altı ayda bir raporlama pratiği var. Bugünlerde de, hatta dün itibarıyla, bütün kuruluşlardan... Çalışma Genel Müdürlüğü aslında katılımcı sürecini yüz yüze geliştiriyor olsa da geçen seneden bu yana Covid tedbirleri nedeniyle uzaktan raporlamayı takip ediyor ve altı ayda bir gerçekleştiren raporlamanın geri bildirimlerini sunduk. Bunların tamamına yakını aslında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün çalışmaları çerçevesinde destek vermeye çalıştığı –fazla zaman almamak için bu notu düşmek isterim- içerikte. Bu içerikle ilgili olarak da teknik desteğimizi sunmaya devam ediyoruz.

İçeriğin çerçevesine baktığımızda da çocuk işçiliğiyle mücadelede aslında bizim “Çocuk okuldaysa işte değil, işteyse okulda değil.” diye bir mottomuz var. Çocuğun okulda kalmasını sağlayacak bütün önlemlerin çocuğun sosyal çevresiyle birlikte ele alan çözümler ekseninde düzenlenmesini öneriyoruz. Bu çocuğun sosyal çevresi aslında ulusal programda çok net bir şekilde, roller ve sorumluluklar itibarıyla, ilgili aktörlere tanımlanmış durumda. O aktörler, ilgili kurumlar, ilgili meslek kuruluşları, ilgili sendikalar ve ilgili sivil toplum kuruluşları o rollerle ilgili gerçekleştirecekleri veya gerçekleştirmek için hedefledikleri altı aylık faaliyetleri de bir şekilde raporluyorlar ve o raporlar da ilerlemeye aracılık ediyor. Buradan geleceğim nokta, aslında “sosyal çevre” tanımlaması altında aileye yönelik yapılacak olmazsa olmaz destekler veya iş birlikleri veya çözüm önerileri. Aynı zamanda işveren varsa işverene yönelik yine varsa çalıştığı sektörle ilgili araçlara yönelik, tarım işçiliğine özel önem verdiğinizi biliyoruz, bununla ilgili tarım araçlarına yönelik çalışmalar, akranlarına yönelik çalışmalar ve bunların hepsinin bir bütün içinde ele alındığı, değerlendirildiği, denetlendiği bir sürecin desteklenmesi üzerinden ilerliyoruz.

2017-2023 Ulusal Program'ın çerçevesinde, 182 sayılı En kötü Biçimlerdeki Çocuk işçiliğinin Sona Erdirilmesi Sözleşmesi'yle de ilişkili olarak ülkemizde 3 alan öncelikli olarak belirlendi. Bunlar, sokakta çalışma, sanayide küçük ölçekli işletmelerde kayıt dışı çalışma ve mevsimlik tarımda aile işleri dışında ücret mukabili çalışma. Bu 3 öncelikli alan aslında bizim de destek alanlarımızı oluşturuyor ve son yıllarda en yoğun şekilde çalıştığımız bölüm de mevsimlik tarımda çocuk işçiliğiyle mücadele. Uygun görürseniz, sıkça gündemde olması itibarıyla da ve Komisyonun da çok dikkatini çektiği, önem verdiği bir çerçeve olması itibarıyla, ben, mevsimlik tarım özeline biraz daha vurgu yapmak istiyorum. Sorunun nedenlerini çok derinlemesine anlatmaktan ziyade, mevcut yapıyı ve bunun iletilmesi için neler planlıyoruz, çalışma ortaklarımızı, Hükümeti, işvereni ve işçi sendikaları konfederasyonlarını ve diğer tarafları nasıl destekliyoruz; buna değinmek isterim.

Süreci çok iyi biliyorsunuz. Ailesiyle birlikte çalışmak için kendi memleketinden ayrılmak zorunda kalan ama burada ailesiyle beraber hareket etmenin de ne kadar önemli olduğuna, çocuğun ailesiyle birlikte yaşamını sürdüren bir birey olmasının ne kadar önemli olduğuna da vurguyla, bu süreçte -az önce söylediğim- eğitimden ayrı kalma riskini en aza indirecek çabaları çok önemsiyoruz. Bu çabalar doğrultusunda da göç alan iller, göç veren iller, mevsimlik tarım işçisi göçü alan iller, göç veren iller ve bu iller özelinde tanımlanan müdahale stratejilerinin desteklenmesi çabasını yürütüyoruz. Hâlihazırda 21 ilde yürüten farklı uluslararası kaynaklardan geliştirdiğimiz fonlarla, ulusal kaynakları desteklemek suretiyle yürüttüğümüz çalışmalar var. Burada çok ciddi bir birikimimiz var, öğrenmemiz var. 2012 yılına kadar geri gittiğimizde... Daha öncesi de var aslında, mevsimlik tarımda çalışmayla ilgili ilk deneyimimiz 2005-2008 yıllarında, Adana Karataş ilçesinde, pamuk tarımında çalışan tarım işçilerinin çocuklarının eğitime yönlendirilmesiyle ilgili bir çalışma. Bunun olumlu sonuçlarını aldıktan sonra, 2012 yılında, aslında birtakım uluslararası düzeydeki hareketlenmenin de bir sonucu olarak bizim en değerli tarım ürünlerimizden olan fındık üretimine ilişkin, uluslararası medyada ve özellikle Avrupa Birliği ülkelerinden gelen, markalardan gelen bir baskıyla fındık üretiminde çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi için bir çalışma başlattık. Bu çalışma sekizinci yıla geldiğinde, şu anda, bugün itibarıyla,

geçen sene -bizden sonra tabi Pikolo Derneğinden Ömer Hocamız da bu konuda çok daha pratik bilgiler verecektir- Ordu ilindeki METİP alanlarını ziyaretinizde gözlemlediğiniz yapı, aslında bu sorunun çözülmesi için program altına alınmış en önemli örneklerden ve deneyimlerden birini teşkil ediyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını desteklemeye devam ederek buradaki öğrenmeyi 21 ile yaydık. Bu 21 ilin bir alt katmanında fındık tarımı yapılan bütün hattı -neredeyse yüzde 90'ını- kapsayacak bir proje başlattık bu sene itibarıyla, daha doğrusu süren projeyi geliştirdik. Trabzon'dan başlayıp Sakarya'ya kadar giden hattaki bütün illerimizde faaliyet gösteriyoruz.

Çocukları, sadece tarımsal üretimin yapıldığı süreçte değil, yıl boyunca izleyen, onların eğitim başarılarına katkı sağlamaya çalışan, aynı zamanda ailelerini destekleyen, aynı zamanda kayıt altına alınmaları için tarım araçlarını destekleyen ve bu süreçte sorunu çözmek için bütün yükü devlete bırakmanın, hükûmete bırakmanın mümkün olmadığı, diğer bir önemli unsur olan işverenlere sorumluluk yüklemek gibi bir çerçevede çalışmamızı sürdürüyoruz. Fındık özelinden başladığımızda yedi yıldır tespit ettiğimiz çocukların ailesiyle birlikte aslında genellikle -Şanlıurfa, Adıyaman, Diyarbakır ve Mardin'i göç veren iller olarak değerlendirdiğimizde- göç alan iller içinde bir rota izlediklerini görüyoruz. O çocukların gittikleri ilde karşılanmalarından ailesiyle birlikte farklı bir ürün grubunda çalışma yaşamına katılmamaların sağlamaya kadar gidecek çerçeveyi çizmeye çalışıyoruz. Bu çerçevenin iyi izlenmesi için de çok değerli bir araç var elimizde: E-METİP, mevsimlik tarım işçilerinin izlenmesine ilişkin elektronik bir program. Tabii, bu programın geliştirilmesi Avrupa Birliğinden temin ettiğimiz son dönemdeki çok büyük bir kaynakla ve önemli bir bileşenini oluşturduğu için vurgulamakta fayda görüyorum. Eskiden daha az teknik içerikle izleyebildiğimiz çocuklarımızı ve ailelerini kendi illerinden çıktıkları an itibarıyla gidecekleri illerde, katılacakları üretim süreçlerinde çocukların eğitim hayatında yer almalarını desteklemek için de gerekli önlemleri almaya devam ettiğimizi söylemeliyim. Tabii ki, bu bir pilot, 21 ilde de olsa 2023 yılına kadar yaklaşık 20 bin çocuğumuzun bu programdan yararlanmasını öngörüyoruz. Bu, iyi bir örnek teşkil edecek ve yine istatistiklere baktığımızda, aslında, 200 binin üzerinde çocuğun tarımsal üretimde yer aldığı, son TÜİK istatistikleri de düşünüldüğünde iki yıl içinde bu rakamın yaklaşık yüzde 10'u civarında bir çocuğa doğrudan doğruya dokunmuş, müdahale etmiş, onların eğitim hayatında kalmasını izlemiş ve bunun yapılabilirliğini hem ulusal hem uluslararası kuruluşlara anlatmış olacağız. Tabii, bunun sürdürülebilirliği de diğer boyutunu oluşturacak ki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı diğer kurum ve kuruluşlarla bu konuda geliştirdiği birikimi sürdürecektir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Bitti mi?

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Zamanımız...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Harika, tamam, ben de şimdi bir hatırlatma yapacaktım.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Buyurun, buyurun Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ne kadar var?

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Son dakika olarak toparlayabilirim uygun görürseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam tamam, teşekkür ederim.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Genel çerçevede, tabii, tartışmaya zaman kalması daha önemli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Önemli, önemli.

ILO PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Burada, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu konuda ilgili koordinasyon birimi olarak görevlendirilen Çalışma Genel Müdürlüğünün İstihdam Politikaları Dairesinin çok önemli bir insan kaynağı yatırımı yaptığını söylemem gerekir. Onun için, Bakanlık yetkililerine de tabii ki bir teşekkürü biz borç biliyoruz. İnsan kaynağı, bu konuda yetişmiş insan kaynağı olmadıkça o ilerlemenin de zor olacağını düşünüyoruz. Onun için, çok farklı disiplinlerden uzmanlıkları olan, bire bir sahaya çıkan ve çocukların eğitimlerinin devam etmesini destekleyen bir yapı var. Biz de bu desteğe katkı sunmak için ulusal program desteğiyle çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Çok teşekkür ediyorum sabrınız için.

Soru-cevap kısmında memnuniyet duyacağım Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Estağfurullah, zevkle dinledik.

Tabii, METİP alanları çok önemli, bu sorunu çözmede önemli bir fonksiyonu olduğunu biz de bu çalışmalarda gördük; tabii ki, geliştirilmesi gerekiyor, başta da söyledim, onun da takipçisi olacağız inşallah.

Çok teşekkür ederiz Nejat Bey.

Şimdi, Pikolo, evet, METİP’le alakalı olan gerçekten orada özveriyle çalışan bir sivil toplum örgütü, onu da dinleyelim.

Bir süreye tekrar bir bakalım. On beş dakika yeterli olur mu sizin için?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Yeterli.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam.

Buyurun.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

İsmim Ömer Dede, Pikolo Derneği Yönetim Kurulu üyesiyim, aynı zamanda Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Programı’mızın program yöneticiliğini yürütüyorum.

Öncelikle, davetiniz için çok teşekkür ederim. Çocuk işçiliğiyle mücadelede yaygınlaştırma ve savunuculuk faaliyetlerinde de destek sunmak konusunda fırsat verdiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum.

Maalesef üzülerek başladım, Polatlı’da sizleri ağırladık, öğretmen arkadaşlarımız 7 Hazirandan beri özveriyle çalışıyorlar, hâlâ daha bugün bile oradalar, 6 Haziran tarihinden beri orada çalışmaya devam ediyorlar. Maalesef devam etmediğini söyledi vekilimiz, üzüldüm açıkçası; şu anda da oradalar arkadaşlarımız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beni oradaki aileler aradı kardeşim.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Sorabiliriz isterseniz.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Canlı bağlanabiliriz yani o kadarını söyleyeyim, öğretmen arkadaşlarımız oradalar, programımız devam ediyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tartışmayı sunumlardan sonra yapalım.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Sadece orada değil, bugün Malatya’da başladık, Akçadağ’da, Malatya’da 130 çocuğumuz bugün öğretmenlerimizle bir araya geldiler; bunu da belirtmek istiyorum.

Pikolo Derneği hakkında bilgi vereyim sizlere: Çalışma Bakanlığımız ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Ordu'da, fındık tarımında yürütmüş olduğu projede görev alan 12 öğretmenin kurduğu, öğretmenlerin, eğitimcilerin kurduğu bir sivil toplum kuruluşu; odağında çocuklar var, dezavantajlı çocuklar var; Ordu'da kurulmasına rağmen ulusal ve uluslararası birçok projede aktif rol almış, başarıyla projeleri tamamlamıştır; dezavantajlı gruplar için çeşitli eğitim programları, psikososyal destek programları özellikle de aktörler için, dezavantajlı durumda bulunan kişilerin tüm aktörlerini göz önüne alarak eğitim programları ve farkındalık programları hazırlamıştır. Bunun yanı sıra, özellikle çocuk işçiliğinin sonlandırılması amacıyla da ulusal mücadele yani Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Ulusal Programı'nı destekleme adına kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde çalışmalarına devam etmektedir.

Ben, mevsimlik tarım işçilerini hızlıca -geniş bir demografik çalışmamız var ama- tek bir slaytta anlatmak istiyorum: Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma alışkanlıklarına baktığımız zaman, aslında, bağımsız çalışma alışkanlıkları var yani bireysel, aile bireyleri olarak sahaya gidip çalışabiliyorlar ya da bir aracılık hizmeti olarak, bir aracıdan destek olarak çalışabiliyorlar. Bunlar aile işçileri olabiliyorlar -mevsimlik tarım işçileri, aile işçileri- ya da karma gruplar -karma gruplar dediğimiz bir mahallede bir araya gelen eş, dost, akraba- bir ürüne ya da birkaç ürüne gidip çalışabiliyorlar. Bir de göçer ailelerimiz var. Bu ailelerinse daha çok sadece mevsimlik tarım değil, aynı zamanda, hurdacılık, bazen bohçacılık diye tanımlanan iş ve işlemleri de yaptıklarını görebiliyoruz sahada.

Burada, özellikle, mevsimlik tarım işçisi aileler ile göçer ailelerde çocuk sayısının çok fazla olduğunu söyleyebiliriz ki eğitime erişiminin engellenmesi durumu da çok fazla karşımıza çıkıyor çünkü mart ayında genellikle ikametlerinden çıkıp kasım ayına kadar ikametlerine dönmüyorlar; bunu da buradan belirtmek isterim. Karma grupların daha çok yaz aylarında, lise ve üniversite öğrencilerinden oluştuğunu belirtmek isterim. Mardin, Şırnak bölgesinden gelen işçilerde yoğun olarak görebiliriz karma grupları.

Çocuk işçiliğinin nedenlerini uzun uzun anlatmayacağım, bizden önce UNICEF Temsilcimiz çok derinlemesine bahsetti ama şundan bahsedeceğim: Tarım sektöründe özellikle birçok ürünün hızlı bir şekilde hasat edilmesi gerekiyor, hızlı bir şekilde kaldırılması gerekiyor, özellikle, meyvelerde, -kayısıda, çilekte, vişnede, kirazda durum bu şekilde ve iş gücü yetersiz olduğu için var olan tüm iş gücünün kullanılması gerekebiliyor. Bu durumda, çocuk işçiliğine üretici açısından karşı konulması pek mümkün olmuyor.

Bir de şundan bahsetmek istiyorum bu durumda: Sahada baktığımız zaman, 3 tane farklı çalışma alışkanlıkları var mevsimlik tarım işçilerinin. Bunlar, götürü usulü ücretlendirme, birim başına, paket başına ücretlendirme, bir de günlük yevmiye başına ücretlendirme var. Götürü usulü ve birim başına ücretlendirmede çocuk emeğinin çok fazla olduğunu söyleyebiliriz çünkü var olan ailedeki tüm bireylerin bu üretime, bu iş gücüne dâhil edildiğini söyleyebiliriz ama günlük yevmiyede ise üretici biraz daha seçici ve eleyci davranabiliyor.

Öneriler kısmımızda daha detaylı bahsedeceğim ama çalışma yaptığımız sistemi anlatırken mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin aktörlerinden de bahsetmek istiyorum. Biz, bunu 2 kategoriye ayırmak istiyoruz iç aktörler ve dış aktörler diye. İç aktörleri tabii ki, aileler ve çocuklar olarak görebiliriz yani yetişkinler ve çocuklar, bunun içerisinde aile, tarım aracı bulunuyor. Bu aile ve tarım aracı kısmında yürüttüğümüz programlar, aile eğitimleri yapıyoruz "hassasiyet eğitimi" ismini verdiğimiz eğitimleri düzenliyoruz ailelere. İşçi eğitimleri, iş sağlığı, güvenliği, hizmetlere erişim temalı işçi eğitimleri düzenliyoruz.

Yine, tarım iş araçları eğitimleri düzenliyoruz. 2017'den beri tarım iş araçlarını tespit ediyoruz, eğitim veriyoruz, İŞKUR'larla iş birliği içerisinde de belgelendirme çalışmalarını yürütüyoruz.

Çocuklarla yürüttüğümüz programı biraz sonra daha detaylı anlatacağım. Aslında, 3 kısımdan oluşuyor programın içeriği; akademik destek, sosyal ve kültürel destek, psikososyal destek olmak üzere 3 kısımdan oluşuyor ve devamında ise izleme çalışmaları yürütülüyor.

Birincil aktör, “iç aktörler” dediğimiz kısım daha çok Çocuk İşçiliği Mücadele Programı’mızda yer alırken dış aktörlerle daha çok tedarik zinciri yönetim programımız var, firmalarla, markalarla tedarik zincirindeki riskleri haritalayıp onun üzerinde birlikte çalışmalar yürütebiliyoruz. Ortak paydada ise kamu kurum ve kuruluşlarını görebiliyoruz, bunlarla daha çok proje iş birlikleri yapıyoruz, tedarik zincirlerini haritalayıp var olan riskler üzerine çözüm önerileri geliştirebiliyoruz. Şu an Denizli’de, Konya Kulu’da benzer uygulamalarımız yani doğrudan müdahaleye yönelik uygulamalarımız da devam ediyor.

Müdahale mekanizmamız nedir? Çocuklarla yürüttüğümüz program da yani METİP sahalarında ya da diğer sahalarda öncelikli olarak 3 aşamadan oluşuyor; tespit, yönlendirme ve izleme, rehberlik çalışmaları. Tespit çalışmalarında aile görüşmelerini ve aile eğitimlerini yerinde, Viranşehir’de Siverek’de, çıkış illerinde de olabildiği gibi, “varış illeri” dediğimiz tarımın gerçekleştiği illerde de gerçekleştirebiliyoruz.

Tarım iş araçları, diğer bir önemli aktör. Tarım iş araçlarına, özellikle çıkış illerinde kış aylarında, ocak ve şubat aylarında Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin illerinde eğitimler düzenliyoruz. Geçen yıl ilk defa Manisa ilinde de çalışma yürüttük, Manisa ilinde de ciddi anlamda yerel tarım iş araçları var, yönlendirme çalışmamız 2016/5 sayılı Millî Eğitim Genelgesi kapsamında çocuklarımızı örgün ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirebiliyoruz. Örgün eğitim kurumları var olan okul sistemine, var olan sınıfın içerisine çocuğun entegre olmasına yönelik yürüttüğümüz program, yaygın eğitim çalışması ise bu yıla özgü olarak telafi eğitim programları ve Hayat Boyu Öğrenme Programı kapsamında bulunan modülleri kullanarak çocuklara güvenli alan oluşturarak burada eğitim, sosyal destek çalışmalarımızı yürütüyoruz. Devamında ise izleme faaliyetlerimiz var yani çocuk bizim doğrudan müdahale yaptığımız programlardan ayrılıp nereye gidiyor, eğitime erişimi devam ediyor mu, herhangi bir iş gücüne katılıyor mu, gittiği varış, çıkış iline ulaştığı zaman eğitimine devam ediyor mu diye izleme çalışmalarını yürütüyoruz. Bu izleme çalışmalarını da çocuk işçiliği izleme birimleri, Millî Eğitim takip ekipleri ile gerçekleştiriyoruz ve çıkış illerinde de öğretmen eğitimleriyle bunu tamamlıyoruz. Çalışma sistematiğimiz, bir alternatif yaratmak değil var olan sistemi güçlendirmek üzerine kurguladığımız bir sistem.

Çocukları topladığımız zaman, bir araya getirdiğimiz zaman tespit çalışmasından sonra özellikle yaz aylarında yaygın eğitim kapsamında METİP sahalarında 5 gruba dönüştürüyoruz çocukları. Bunlar ana sınıfları, ana sınıflarında 1’inci grubumuz; öz bakım becerilerinin gelişmesi, millî manevi değerler, bilişsel gelişim, psikomotor gelişim faaliyetlerinin güçlendirilmesi gibi birçok faaliyeti içeriyor.

Yine 2’nci grubumuz ise 1’inci, 2’nci sınıf öğrencilerinden oluşan daha çok temel matematik, okuma yazma becerileri, millî manevi değerler, muhakeme yeteneği, İngilizce dil bilgisi ve kültürel destekleme programlarıyla devam ediyor. 3’üncü, 4’üncü grubumuzu da yine aynı şekilde spor etkinlikleri, sanat etkinlikleriyle halk danslarıyla destekliyoruz. 3’üncü grubumuz, ortaokul kademesini geçtiğimiz zaman akademik kısmını biraz daha branşlaştırıyoruz, matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler gibi derslerle desteklemeye devam ediyoruz; sosyal yönleriyle ise yine drama, zekâ oyunları, robotik kodlama varıncaya kadar birçok aktiviteyi METİP alanlarında gerçekleştiriyoruz. Sadece akademik yönden değil, çocuklar genellikle tarlalarda, bahçelere gelip yerleşiyorlar bulundukları çevreyi, ili tanıma fırsatları olmuyor, buna da fırsat sağlıyoruz. Geldikleri illerde sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleyerek kültürel değerleri, ülkenin illerinin tanınması gibi birçok faaliyette tamamlayıcı etkinliklerimizi yürütüyoruz.

Bugüne kadar toplamda 26 ilde çalışma yürüttük. 12 ürün, 12 markayla çalıştık, 26 alt tedarikçisiyle çalıştık. Türkiye’de faaliyet gösteren 786 tarım iş aracı tespit ettik, bunların 178’ine belgelendirme çalışması yaptık İŞKUR il müdürlükleri ile beraber; 782 üretici aileye eğitim düzenledik, 902 mevsimlik tarım işçisi ailesine eğitim düzenledik, 3.514 çocuk ve gence doğrudan müdahale ve izleme çalışmalarını yürüttük, 220 öğretmene ise farkındalık eğitimlerini düzenledik.

Yıllara göre baktığımız zaman biraz daha hızlanarak çözüm önerilerine geleceğim ilk başta, az önce bahsettiğim, tarım iş araçları haritalama çalışmasını yaptık; bu, daha çok Karadeniz Bölgesi’nde gerçekleşti ve devamında ise diğer illerde Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin’de eğitimlerini tamamladık; daha sonra izleme faaliyetlerinin yürüttük. Tarım iş araçlarını izledik, başka hangi ürünlerde çalışıyor ve çocukların koşulları ne durumda diye. Bunların izlemesini tamamladıktan sonra yine çocuklarla sosyal destek programları uygulamaya başladık, öğretmen eğitimleriyle birlikte bu sosyal destek programlarımızı tamamladık. Tedarik zinciri haritalamalarına başladık 2018 yılında ve bu süreç devam etti. Şu an, Uluslararası Çalışma Örgütüyle birlikte 17 ilde program uygulamaya başlayacağız, hatta başladık, Ankara -Polatlı, Malatya’da uygulamamız bugün başladı, devamında tüm fındık illeri, Adana, Mersin, Hatay’la tamamlayacağız. Tüm siz komisyon üyelerini de bu alanları ziyaret için beklediğimizi de belirtmek isterim.

Projeler oldukça uzun, hızlı bir şekilde devam ediyorum. Genel sorunları ben hap şeklinde, çok detaylı olmamakla birlikte, önerileriyle birlikte hazırladım. Şöyle belirtelim: 4857 sayılı İş Kanunu’nun 4’üncü maddesi uyarınca mevsimlik tarım işçiliği kapsam dışında bulunuyor, dolayısıyla da herhangi bir denetim ya da şikâyet mekanizması içerisine tabi olmuyor maalesef, bu da kayıtsızlığı ve denetim eksikliğini bizlere getiriyor. 4857 sayılı İş Kanunu’nun belki de revize edilmesi gerekiyor, mevsimlik tarım işçiliğinin kapsam içine alınarak güvenli çalışmanın belki de bir süre devlet desteğiyle birlikte yapılmasının faydalı olacağını, çocuk işçiliğinin engellenmesinde önemli bir araç olacağını belirtmek isterim, ki en büyük sorunumuz zaten kayıtsızlık. Tarım İş Aracılığı Yönetmeliği’nin de aynı şekilde bu kayıtsızlığı engellemek için daha işlevsel hâle, daha mobil hâle gelmesi gerekir. Tarım iş araçlarının yaptıkları, hazırladıkları sözleşmeleri İŞKUR’lara götürüp onaylatması gerekiyor, biraz işlevi zor bir sistem, daha işlevsel hâle getirilmesi gerekiyor.

Yine mevzuatta yer alan “genç işçi”, “çocuk işçi” kavramımız var. Sizlerin de bildiği gibi, ILO 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi’ni imzalamış durumdayız ve Bakanlığımız, Hükûmetimizle birlikte mevsimlik tarımı en kötü biçimdeki işçilik statüsüne sokmuş durumda, bu da yaş sınırını aslında 18 olarak karşımıza koyuyor ama sahadaki pratiğe baktığımız zaman, uygulamasının maalesef, bu şekilde olmadığını söyleyebiliriz. Mevzuatsal olarak bir düzenlemeye ihtiyaç var burada da. Tarımdaki ağır işler tanımlanmalı örneğin, çocuğun oturduğu yerden -yani bu 15 yaşından küçük olmamak kaydıyla onu belirtelim- 15-18 yaş arasında genç işçilerin oturduğu yerden yapabileceği -çilek sapını kopartabilir- belli saatlerde, belli koşullarda, belli standartlarda yetişkinlerle aynı koşullarda olmamak da kaydıyla, tabii ki belli işler rahatlıkla yapılabilir. Bunların, tarımda var olan ağır işler açık bir şekilde tanımlanmalı ki sahada uygulaması yansıyabilsin. Şu anki koşulda, 18 yaşın altındaki hiçbir bireyin tarlalarda çalışmaması gerekiyor. Kapasite geliştirme ve farkındalık çalışmaları artırılmalı. Özellikle bakanlıklarımızın taşra teşkilatları, yerel yönetimler, çalışan kurumların temsilcileri maalesef bazen konunun ehemmiyetini anlayamayabiliyor, mevzuatsal olarak yeterli bilgiye sahip olmayabiliyor, yaklaşım açısından istekli olmayabiliyor. Bunların istekliliğini artırmak ve gelişimini sağlamak için taşra çalışanlarına kapasite güçlendirme merkezî eğitimleri düzenlenmeli, bu oldukça değerli. En önemlisi bence, artık çocuk işçiliğinin izlenmesi, çocukların eğitime yönlendirilmesi için profesyonel ekipler mutlaka bulunmalı bu belki daha da geliştirilerek tüm çocukları içine alacak şekilde, özellikle Millî Eğitim Bakanlığımızın okul terkinin önleme birimi gibi bir şey kurulabilir, Millî Eğitim takip ekipleri

yoğun olan illerde profesyonel kişilerden oluşabilir, sadece işi bu olan bireylerden oluşması gerekir ki faydalı olsun. Sahada uygulamasında okul müdürleri, müdür yardımcıları, aktif çalışan arkadaşlarımız, başka sorumluluğu olan arkadaşlarımızın bu işi yürüttüğünü görüyoruz. Mesela, Adana gibi bir ilde kesinlikle ikincil bir görev olarak bu işin yürütülme şansı yok. Yine, Bakanlığımızın taşra teşkilatında, İŞKUR'larda Çocuk İşçiliği İzleme Birimlerinde yine aynı şekilde ikincil görev olarak arkadaşlarımıza bu görevler verilmiş durumda. Profesyonel olarak, özellikle bazı pilot illerde desteklenmesi gerektiğini savunuyoruz.

Son olarak tamamlamak adına, şu taşra teşkilatları kısmında Bakanlığımızla çok daha yakın çalışabiliyoruz, özellikle İstihdam Politikaları Dairesi, inanın mesai kavramı olmadan her koşulda birlikte hareket edebiliyoruz, ben de huzurunuzda kendilerine de teşekkür etmek istiyorum.

Yine, sorular olursa sorular üzerinden de devam edebiliriz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Evet, sunumlarınız için teşekkür ederim.

Son olarak da ÇOHAG, Çocuk Hakları Gönüllüleri Derneği'ni dinleyelim.

Yine on beş dakikayı geçmeyelim olur mu?

ÇOCUK HAKLARI GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Tabii Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; öncelikle bu Komisyon bizim çocukken bir hayalimizdi. Ben, bu Komisyona ilk kez 6 Kasım 2019'da Aile Bakanlığının Çocuk Hakları Komiteleri Temsilcilişi olarak sunum yapma imkânı bulmuştum. Bugün de karşınızda orada yetişen bir genç olarak, bir sivil toplum kuruluşunun Genel Sekreteri olarak oturuyorum.

Öncelikle, gençlere verdiğiniz değer için, bizi buraya davet ettiğiniz için hepinize teşekkür etmek istiyorum.

Konuşmama Derneğimizi tanıtarak başlamak istiyorum. Çocuk Hakları Gönüllüleri, Derneği 2015 yılında Ankara'da kurulan bir sivil toplum kuruluşudur. Derneğimiz yüzde 90 ağırlıklı itibarıyla UNICEF'in ve Aile Bakanlığının Çocuk Hakları Komitesinden yetişip bizim tabirimizle, 18 yaşında emekli olup daha sonra bu çalışmalara devam etmek isteyen gençlerden oluşuyor, genç bir derneğiz. Temel prensibimiz çocuk katılımı, biz her ortamda çocuklarla ilgili bir sorun konuşulduğunda çocukların kesinlikle görüşünün alınması gerektiğini, çocukların dinlenmesi gerektiğini savunuyoruz, çocuk katılımı en büyük prensibimiz.

Çocuk işçiliği alanındaysa hem Komite döneminde hem de Dernek döneminde çeşitli faaliyetler yürütme şansı elde ettik. Bugün, biraz daha ben -herkes teknik konulardan bahsetti ama- sahada yaşanan sıkıntılardan, biraz daha güncel uygulamalardan bahsetmek istiyorum.

Öncelikle kısa olarak tarım işçisi ailelerin çocuklarına yönelik olan bölümden bahsetmek istiyorum. Polatlı METİP ziyaretine bizi davet ettiniz, biz de gözlemlene şansı bulduk. Biz, dün, 2 sivil toplum kuruluşu olarak Ankara Polatlı'nın Adatoprakpınar Mahallesi'ne gittik. Orada yaşayan tarım işçilerinin çocuklarına yönelik bir set hazırlayıp götürdük. Bu set, içerisinde kitap, oyuncak, güneş kremi, dezenfektan, diş macunu, diş fırçası, şapka, terlik, tişört gibi aslında çocukların temel ihtiyaçlarının olduğu bir çantaydı. Buradaki temel amacımız şuydu: METİP sahası dışında kalan alanlarda çocuklar ne yaşıyor ve nasıl sorunları var yani biz o çocuklara nasıl destek olabiliriz çünkü sadece Polatlı'da 40-50 civarında tarım işçisi ailelerin yaşadığı mahalleler bulunuyor ve coğrafi olarak birbirlerine çok uzaklar yani dün, buradan oraya gitmemiz -sadece 130 kilometre- yaklaşık iki saatlik bir mesafeydi yani sağlık alanında ve diğer konularda sahada birebir deneyimleme fırsatı elde ettik. Burada aslında

biz sivil toplum kuruluşu olarak şunu savunuyoruz ve istiyoruz: METİP sahası dışında kalan çocuklara en azından gününbirlik de olsa çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi yani oradaki çocuklara bir çocuk katılımı nedir, çocuk hakları nedir veya oradaki çocukların eksiklerini giderebilecek dün bizim götürdüğümüz çanta çok küçük ve çok düşük maliyetli bir şeydi ama bunu geliştirerek daha teknik, eğitimlerine daha yarayacak şekilde kitler oluşturarak bu çocukların... Yani METİP sahası dışında kalan çocukların var olduğunu ve devletin de gücünü hissetmelerini istiyoruz. Biz bu konuda sivil toplum kuruluşu olarak üzerime düşen ne gerekiyorsa yapmaya varız, hazırız, her türlü proje konusunda da destek olmak istiyoruz.

Süreyi de dikkate alarak devam etmem gerekirse ben aslında biraz daha az bahsedilen sokakta çalıştırılan ve dilendirilen çocuklarla ilgili konuşmak istiyorum. 2018 yılında, Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Yılı ilan edildiğinde, ben, o yıl, Bakanlığın Türkiye Koordinatörüydim ve biz çocuk forumumuzu “Çocuk İşçiliğiyle Mücadele” başlığı altında düzenledik. Çocuk hakları birimlerinin illerde kurulmasını o zaman talep ettiğimizde, gerçekleştiğinde çok mutlu olmuştuk ancak bir olay üzerine size tasvir etmek istiyorum bunu. Örneğin, Ankara’da akşam saat onda sokakta mendil satan bir çocukla karşılaştığınızı düşünmenizi rica ediyorum. Burada vatandaş olarak yapabileceğiniz tek bir olay var: Alo 183 hattını arayarak bir çocuk işçisi olduğunu ve dilendirilen bir çocuk olduğunu bildirebiliyorsunuz. Temel sorun bundan sonra başlıyor, çağrı merkezi sizin kaydınızı aldıktan sonra bunu Emniyete yönlendiriyor çünkü Aile Bakanlığının beşten sonra mesaisi bitiyor ve zaten ilgili ekipleri bu konuda yeterli değil, personel sayısı çok kısıtlı ancak Emniyet, asayiş ekiplerini bölgeye gönderdiğinde ya çocuğu kaçırmaya yönelik yani oradan uzaklaştırmaya yönelik, olayı hızlı bir şekilde kapatmaya yönelik bir tutum sergiliyor. Genelde de ihbarlara gelmiyorlar yani 6 kez aradığım, 6 ayrı günde aradığım ihbara 6’ıncı gün gelen İstanbul Esenler’de bir olayı da bizzat kendim yaşamış bulunuyorum. Burada benim söylemek istediğim mevzuat eksiklikleri şunları: Emniyet, özellikle asayiş birimindeki polisler çocuk hakları ve çocuk işçiliği konusunda çok bilgisizler. Aile Bakanlığının ilk kabul merkezlerini bilmiyorlar, çocuğu resmi ekip otosuna bindiremeyeceklerini yani kanunen bunu yasak olduğunu bilmiyorlar. Aslında, olay yerine çocuk polisinin gelmesi gerekiyor ancak baktığınız zaman, Ankara’da Çocuk Polisi Merkezi bile şehre çok uzak bir yerde ve personel sayısı çok yetersiz. Burada nasıl bir çözüm önerisi sunabiliriz? Emniyetin özellikle asayiş personelinin çocuk hakları, çocuk işçiliği ve çocuk katılımı noktasında eğitilmesi ve mevzuatın aslında ilgili bakanlıklar, Aile Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı tarafında anlatılması gerekiyor yani bu, biraz aslında kurumlar arası diyalog ama biz burada sivil toplum kuruluşu olarak da farkındalık noktasında gerekli çalışmaları yapmak istiyoruz. Çünkü orada Kabahatler Kanunu’na göre ceza kesildiğinde -çok düşük bir cezazaten çocuğa da kesemiyorlar ve aileye kesiyorlar, Ankara’da ceza yiyen bir çocuk iki hafta sonra İstanbul’a geçiyor ve farklı şehirler değiştiriyor ve bunların genelde bir çete tarafından takip edilerek çok da yüksek kazançlar elde ettiklerini biliyoruz. O yüzden, Kabahatler Kanunu’ndaki bu basit cezalar yerine, gerçekten, sokakta dilendirilen ve çalıştırılan çocuklar yakalandığında bunu Aile Bakanlığının sosyal incelemesi başlatılması, her ihbarda o çocuk neden sokakta? Ailesi o çocuğu o saatte neden sokakta bıraktı diye bununla ilgili bir sosyal inceleme başlatılması gerekiyor ama genelde bizim sahada gördüğümüz uygulamalarda aile getiriliyor, uzlaştırılıyor “Bir daha yapma!” tarzında ve sonra çocuk iki hafta sonra tekrar başka bir ilde sokağa çıkıyor. O yüzden, ben, burada, kurumlar arası iş birliğini çok önemsiyorum, özellikle Emniyete bu konuda çok fazla iş düşüyor, biz bunu 2018 yılında da vurguladık ve bizatihi sahada yaşadığımız sorunların başında geliyor. Ayrıca, kurumlar arasında bir bilgi paylaşmama, Emniyet, Aile Bakanlığı, Millî Eğitim yani STK’ler haricinde de kurumlar arası koordinasyonda biz büyük sıkıntı görüyoruz. Bunu söylememizdeki sebep şu: Millî Eğitimin rehber öğretmen sayısı Aile Bakanlığını tüm personelini 10 katı yani burada, aslında, çocuk işçiliğinin takibini yapması gereken kısım Millî Eğitimin PDR öğretmenleri ancak onlar dahi aileyle kötü olmamak veya

bir sorun yaşamamak adına -bunu istismar olaylarında da görüyoruz- bildirim yükümlülüklerini göz ardı ediyorlar yani çocuk neden okula gelmiyor, bir haftadır neden yok, on gündür neden yok... Bu konuda da biz Millî Eğitim Bakanlığının gereken hassasiyeti göstermesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir de şöyle bir durum var: Aslında bizim memurlarımız ceza alacaklarını düşündükleri olaylarda daha başarılı oluyorlar ama sorgulanmadıkları ve ceza almayacaklarını düşündükleri olaylarda biraz daha çekimser kalıyorlar yani başımıza bir iş açılır mı gibi. Bu noktada, Millî Eğitim Bakanlığı Komisyona davet edildi ama bence, mevzuatsal anlamda tekrar görüşülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, bizim dernek olarak bir projemiz var, çocuk işçiliğiyle mücadele koordinasyon ağı. Biz bu ağı çok önemsiyoruz çünkü çocuğa karşı şiddetin önlenmesiyle ilgili böyle bir ağ var ülkemizde ve ciddi de çalışmalar yürütüyor. Ben, kamu kurumları arasında olan ağdan bahsetmiyorum; aslında bizim projelendirdiğimiz koordinasyon ağı, kamunun, özel sektörün, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin bu süreçte dâhil olduğu bir ağ yani hızlı veri akışı. Adana’da yaşanan bir çocuk işçiliği sorununu İstanbul’daki bir belediye temsilcisinin de bilmesi gerekiyor nasıl çözüm üretildiğiyle ilgili olarak. Yani aslında, sahadaki örnekler ve deneyimlerin bu koordinasyon ağı kurularak... Bu, Ankara merkezli olabilir, İstanbul merkezli olabilir ama 81 ilin dâhil edildiği bir koordinasyon ağının kurulmasını istiyoruz. Biz bu konuda projelendirme çalışmalarımızı tamamladık, ilgili destekler geldiği sürece de bunu hayata geçirmek istiyoruz çünkü -dediğim gibi- ciddi bir veri eksikliği var sahada ve koordinasyon noktasında ilgili kurumlarda sorunlar yaşıyoruz.

Kapasite geliştirme, yine herkesin de bahsettiği çok önemli bir konu. Zaten bu alanla ilgili çalışan çok az STK varken bir de bu STK’ler alanda izin almak için, belirli çalışmalar yürütebilmek için kamu kurumlarının engellerine de takılıyor. Bu noktada da ilgili STK’lere izin konularında biraz daha hassasiyetli davranılması gerektiğini düşünüyorum.

Son olarak, aslında ilk başta, vurguladığım çocuk katılımının, çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda da çocukları merkeze alarak ve çocukları dinleyerek yani bu çocuklar neden sokakta ve neden çalışıyor ve çalışmamaları için ne yapılması gerekiyor... Biz, bunun için de bölgesel eylem planları hazırlanması gerektiğini savunuyoruz yani Akdeniz’deki bir çocuk işçisi ile Karadeniz’deki çocuk işçisinin sorunları birbirinden tamamen farklı ve bölgeye yönelik -hatta bunu 7 bölge değil, 13 bölgeye de daraltarak- Çalışma Bakanlığının koordinasyonunda bölgesel eylem planlarıyla bu sorunun çözülebileceğini düşünüyoruz. Bu çalıştaylarda çocukların dinlendiği, ayrıca özel sektörün, kamunun, hepsinin de ayrı ayrı dinlendiği ve sonunda bir eylem planına dönüştürüldüğü bir çalışmanın bu sorunun çözümüne büyük katkı sağlayacağını düşünüyoruz çünkü, yine söylemek istiyorum: Çocuk çalışıyor ama neden çalışıyor, bununla ilgili bütün yetişkinlerin bir fikri var, bütün kurumların bir fikri var ama çocuğun fikri alınacağı noktada biraz daha sorun yaşıyoruz.

Ben, aslında, soru-cevap kısmıyla devam etmek istiyorum çok fazla süreyi almadan.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Sorularınız varsa alalım.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim, çok değerli bilgilerdi.

Şimdi, burada “21 tane METİP var.” denildi. Bu 21 tane METİP’te toplam kaç tarım işçisi var acaba? Yani soruyu her kurum kendi üstüne alabilir. Yani “21 tane METİP var ülkede.” denildi, 21 ilde bu proje. Bu 21 METİP’te de “dayıbaşı” dediğimiz veya “aracı” dediğimiz, herhâlde 1 kişi sorumlu değil mi?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaç kişi sorumlu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sayın Tanal, sorularınızın hepsi bu kadar mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, devam edeceğim, karşılıklı yani doğru cevap verme açısından... Belki bazılarını söylemeyebilirim ben.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – O zaman, hemen bir cümlelik, karşılıklı konuşma şeklinde olmasın.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Şöyle: Tabii ki Türkiye genelinde en gerçekçi veri muhtemelen kamu kurumları tarafından verilir. Ama Karadeniz fındık hattı için söyleyeyim; fındık hattı için gelen işçilerin yüzde 23'ü METİP alanında kalıyor, bu da yaklaşık olarak...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, ben ona girmiyorum, özür diliyorum. Yani sizin denetiminizde olan her METİP'in bulunduğu ilde 1 dayıbaşı veya orada sorumlu olan 1 kişi mi var, yoksa aynı yerde 3-4 kişi mi var?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – 3-4 dayıbaşı da olabiliyor, tek dayıbaşı da olabiliyor, biraz büyüklüğüne de bağlı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, o zaman örneğe girelim, somut örneğe girelim. Polatlı'da kaç aile vardı? Değerli son konuşmacı arkadaşımız dedi ki: “40-50 aile vardı.”

ÇOCUK HAKLARI GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – 40 mahalle yani tarım işçilerinin bulunduğu 40 ayrı mahalle var Polatlı genelinde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ha, genelde, pardon. Peki, gittiğimiz yerde kaç aile vardı?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – 102 aile vardı siz geldiğinizde, şu an 40 aile var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şu anda 40 aile. Peki, her ailede kaç tarım işçisi var? En az 2 olur değil mi yani?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Yok, ortalaması 6,5 civarında.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – En az 2. O zaman, bahsettiğiniz o şekilde toplam kaç kişi oluyor? 100'ün üzerinde değil mi?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – 106, evet.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani “mevzuat eksikliği” diyoruz ya, mevzuat aslında uygulanmıyor. Neden uygulanmıyor? İş Kanunu 4'üncü madde, orada 50'den az olursa İş Kanunu kapsamı dışında. Bahsettiğiniz yerlerin hepsi aslında 50'nin üzerinde.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Üreticiyi bağlıyor ama.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Üreticiyle ilgili, bölge değil, alan değil.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Üretici 50'den fazla işçi çalıştırırsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tarım arazisine sahip olan kişilerle ilgili o sayı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, bağlıyor. Gittiğimizde mesela, orada 1 kişi vardı dayıbaşı, karşımıza çıkan somut örnek olarak 1 kişi vardı. Şimdi, orada kaç kişi vardı? Meclisi temsilen bizler vardık yani İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Milli Eğitimden vardı, Çalışma Bakanlığından vardı, sizin sivil toplum kuruluşu üyeleriniz vardı yani toplu bir çalışma, aslında hepimiz de bir resmî kurum idik. Peki, orada biz 1 kişiye bağlı 50’den fazla işçi gördüğümüz hâlde... Hatta orada konuştuğumuzda -eğer arkadaşlarımız kayda aldılarsa, ona ses çözme yapıtılsa- aynı dayıbaşının bir başka ilde, ilçede başka personellerinin olduğu söyleniyor yani aynı kişiye bağlı. Aslında burada tam anlamıyla kayıt dışılık var, hiç kimse de suç duyurusunda bulunmuyor, ihbarda bulunmuyor. İş Kanunu’nda -maddeyi yanlış söylemeyeyim ama herhâlde 109 veya 112- bu tür şeyler cezaya tabi. Bugüne kadar hiç ihbar yapıldı mı bu kurumlar tarafından veya sizler tarafından? Yani aslında mevzuat uygulanmıyor, mevcut olan bu mevzuat uygulansa bu bahsettiğiniz kayıt dışılık bu kadar artmaz ama bunu gören resmî kurumlar da ihbarda bulunmuyor yani başta biz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak gittik, işte, orada onu gördük.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Sayın Vekilim, teşekkür ederim.

Aslında çok önemli bir nokta, kayıtsızlık konusu sorunun temelinde yer alıyor. Ancak şöyle bir durum var: İş Kanunu işveren ve işçiyi karşılıklı görerek bu kanunu belirtiyor yani bir tarlada 50’den fazla işçi varsa ihbarda bulunmamamız suç ama tarım aracılığı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tarla deme canım dostum, “kişiye bağlı” diyor ya. “Tarla” demiyor canım ağabeyciğim yani “kişi” diyor.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – İşveren.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben dayıbaşıysam...

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – İşveren dayıbaşı değil ki ama aracılık yapıyor dayıbaşı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, yapmayın, benim paramı veren benim dayıbaşım.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kim paramı veriyor?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Orada da biz kanunu yanlış biliyoruz. Yönetmelik diyor ki: “İşçi ücretini dayıbaşından alamaz, işverenden alır.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşveren “Benim muhatabım sen değilsin kardeşim, dayıbaşın gelsin, gidin...” Yani gittik orada...

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Pratikte öyle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle ama.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Pratikte dediğiniz doğru ama mevzuatta...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, hiçbir bahçe sahibi oradaki mevsimlik tarım işçisini ne tanır ne ilgilenir onun mesaisiyle, şeyiyle yani dayıbaşı onun sorumlusu arkadaş. Yani burada topu taca atmamalı; hiçbirimiz ihbarda bulunmuyoruz, görevimizi yapmıyoruz ne kamu görevlileri olarak ne vatandaş olarak; onu söylemeye çalışıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Tabii, pratikte öyle görünebilir ama mevzuatsal açıdan baktığımız zaman, tarım iş araçları aracı, belli bir yüzdeyle ve bu da önceden sözleşmeli olmak kaydıyla üreticiden ya da işverenden komisyonunu alır, işçinin ücretini ise işveren öder; normal olması gereken bu ama tabii ki sahanın kendi bazı pratikleri var. Aralarında belirlenen, işte daha küçük isim verdikleri “çavuş” ya da aile temsilcisi ya da tarım aracısı aile bireyleri adına tahsilat yapıyor, bu doğru. Bunun engellenmesi için nasıl bir sistem yapılabilir? Üretici bilgilendirmesiyle. Bunu işverenin bilmesi gerekir çünkü kanunu uygulamayan işveren, üretici. Kendi ailesinden bir bireye ücretini alma...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Devlet de uygulamıyor, aracı da uygulamıyor, sırf işveren değil arkadaş. Hakikaten, hepimiz gittik arkadaşlar.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İşleyiş böyle yani muhatap zaten dayıbaşı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Dayıbaşı muhatap; parayı veren, işe götüren o.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Sonuçta, bir kişiyle muhatap oluyor işveren. Sonuçta işleyiş böyle, bunda bir itiraz olmadığı müddetçe araya girip bir şey yapılmasına gerek yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Arkadaşlar, yani kayıt dışılık meselesi... Başkan, birlikte gittik, gördük zaten. Yani burada, gerçekten, biz kayıt dışılık anlamında dayıbaşını kayırıyoruz. Yani gerçekler şu: Bu kamu kurumları olarak biz birkaç tane suç duyurusunda bulunursak bu kadar kayıt dışılık artmaz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Doğru...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yapmıyoruz, yaptık mı bugüne kadar? Allah rızası için söyleyin, yaptık mı?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Şöyle: Benim bildiğim 4 tane örnek var. Örneğin, belgesiz çalışmanın cezası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Kayıtsız çalışmanın, tarım iş aracısının İŞKUR’a kaydı olmadan çalışmasının cezası...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onu demiyorum.

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Yok, tek örneği vereceğim. Türkiye’de 4 tane ceza yazılmış durumda. Başka en ufak bir denetim ya da herhangi bir şey yapılmış değil, haklısınız o konuda. Bizim de sorumluluklarımız var. Bununla ilgili tabii ki taşrada bulunan yöneticiler ve memur arkadaşlar hem üretici hem işçi dengesini de düşünerek hareket etmek zorunda kalıyor. Bununla ilgili çözüm önerisi net: Tarım İş Aracılığı Yönetmeliği daha işlevsel hâle gelmeli, pratikte uygulanamıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, biz işçi-işveren dengesini mi düşüneceğiz, o çocuk haklarını mı düşüneceğiz?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Evet.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hangisi üstün basar?

PİKOLO DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ÖMER DEDE – Çocuk hakları.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çocuk hakları üstün basar. Koruyucunun koruması gereken o. Bu memurun... Efendim, denge meselesi, o dengeyi sağlayacak olan iktidarlardır, devlettir yani bu onun sorunu değil ki. Burada mesele, en aza indirme meselesi. Biz bunu yapabiliyor muyuz kurumsal olarak? Evet, doğru, teorik olarak anlatınız, emeğinize sağlık, yüreğinize sağlık ama böyle olmuyor ki? İş Kanunu’nda... Hepimiz topu taca atıyoruz. İş Kanunu, İş Kanunu... 50’den fazla, buyurun, gittiğimiz her yerde 50’den fazla arkadaşlar. Yani ben değerli son konuşmacıya, Meclisin

dışındakilerine hiç söylemiyorum, bırakın onu. Yani bizim güya kontrolümüzde, devletin kontrolünde, denetlediği, kapıların başında emniyetin beklediği, güvenliğin sağlandığı, güya öğretmenlerin olduğu, kamu görevlilerinin olduğu, tüm kurumların içli dışlı olduğu, valiliğin denetiminde olduğu yerden bahsediyoruz üstadım.

Teşekkür ederim Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Şimdi, tabii, kanunla ilgili ben şimdi uzman arkadaşlarla da konuşuyorum kanunun tam detaylarını almayla ilgili. İşte, tarımda çalışan, tarımcılık, çiftçilik yapan bir milletvekilimiz de var, konuyu biliyor pratikte, hukukçu arkadaşlarımız da var. Kanun ve kanunun içeriği ve uygulamasıyla ilgili tam bir bilgi de alamadım ben uzman arkadaşlarımızdan ama şunu bir tespit etmemiz gerekiyor...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yargıtay kararını ben göndereyim size Başkan.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Orayı iyi bir tespit etmemiz gerekiyor. Aracıların niçin olduğunu, buradaki işleyişteki nasıl bir kolaylık sağladığını muhakkak orayı düzenlememiz gerekiyor. Orada bir suistimal varsa zaten Komisyonun amacı da bu, bu toplantıları o yüzden yapıyoruz onu düzenlemekle ilgili ama bu “dayıbaşı” dediğimiz kişilerin oradaki işlevini de atlamamak gerekiyor, oradaki kargaşayı ortadan çıkartıyor. Orada da bir suistimal varsa onu da düzenlemek yine bizim işimiz, bunu yapması gereken yine biziz. Bu anlamda da mesela, 50’den az ise...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gönderdim size.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Onu, sisteme yani kaydı girmesine gerek kalmıyor İş Kanunu’na göre. 50’den fazlaysa ve bunu bildirmezse kayıt dışılık orada başlıyor. Yanlışsa düzeltin, kayıtlara girmesi noktasında bir bakın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi gönderdim Yargıtay kararını.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buradaki bir kargaşa olabiliyor. Bunları iyi tespit edip kayıtlara ona göre sokmamız gerekiyor. Bu tabii zor bir alan. Bütün konuşmacılarımız söyledi. Burada...

YASAMA UZMANI DERYA ÖZER – İş Kanunu’nun 4’üncü maddesindeki istisna, yani 50 veya altıysa İş Kanunu hükümleri uygulanmıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, aynen bahsedilen konu. Ama biz gittiğimizde... Bakın, Beyefendi kendisi de kabul etti, dedi ki: “En azından ben iki aileden bahsettim, aşiyor.” 6-7’yi de alacak.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani o Yargıtay kararının kapsamında bu İş Kanunu kapsamında. İş Kanunu kapsamındaysa e, ne oluyor? Bizim burada maalesef ihbar yükümlülüğümüz var. Buradaki, giden İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun ihbar yükümlülüğü var, arkadaşlarımızın kamu görevlisi anlamında ihbar yükümlülüğü var, oraya giden bakanlığın ihbar yükümlülüğü var yani yapmıyoruz, onu söylemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Tamam, anlaşıldı.

Ben de şöyle bir toparlayayım. METİP alanlarında 200-300-400 kişilik aileler olabilir, çalışanlar olabilir. Bu, bir işverenle çalışan 300 kişi olduğunu göstermiyor. Orada çevrede bulunan birçok arazide, işverene bağlı arazilerde çalışanlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, gittiğimiz Polatlı örneği var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU –Sözümü bitirebilir miyim?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür diliyorum, Polatlı örneği, orada tek kişi orada dayıbaşı var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Dayıbaşı aracılık oluyor. Yani bir dayıbaşı üç beş işveren...

Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kime bağlı sahada çalışıyorsam ben onun personeliyim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Dayıbaşı...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Dayıbaşı birçok işverenle aracılık yapabilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O tarla bazlı değil ağabey.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – İşveren ile işçi arasında değil mi bu iş?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değil ağabey. Benim işverenim benim dayıbaşımdır çünkü beni o götürüyor, o getiriyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Hayır, kanunen öyle bir şey yok, kanunen öyle değil. Kendisi hukukçu tabii Sayın Tanal.

Şimdi, bir dayıbaşı birkaç işverenle de görüşebiliyor, onu biliyoruz. Bu anlamda da burada bir şey var ama bunların düzeltilmesi, buradaki kargaşanın önüne geçilmesi gerektiğini zaten konuşuyoruz. Bunu da çözeceğiz ama buradaki işleyiş, bu mevsimlik tarım işçilerindeki... Tabii zor alanlar bunlar. Oradaki işleyişi kolaylaştırmak üzere oluşan pratikler var. Burada da bir suistimal varsa buradaki kavram karmaşasına da girmeden çözüm üretmemiz gerekiyor.

Aynı zamanda, başka soru var mı? Bir şeyi belirtiyim, vereceğim size de söz hakkı. ÇOHAG'ın sunumunda kurumlar arası koordinasyon eksikliği olduğu söylendi ama çok yakın zamanda Cumhurbaşkanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığında Sektörler Arası Çocuk Kurulu oluşturuldu. Bu koordinasyonu çözmek yani daha iyi sağlayabilmek adına çalışmalar devam ediyor. Bunu da bir bilgi tamamlamak adına buradan duyurayım.

Evet, buyurun Sayın Vekilim.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli hazırun, kıymetli vekilleri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çocuk işçiliği hakikaten toplumumuzun da kanayan bir yarası. Hani çocukların geleceklerini yok ediyor, aileleri yoksullaştırıyor, yoksulluğa mahkûm ediyor ve bu sebeple de toplumumuzda çocuk işçiliğine yer olmamalı. Bu konuda, herhâlde hepimiz hemfikiriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Komisyon o yüzden var zaten.

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Tabii, tabii. Onun için de bir ortak akıl geliştirebilmek anlamında bu Komisyonun faaliyetleri söz konusu. Tabii, kıymetli sunumlarınız için de teşekkür ediyorum. Benim ilk toplantım, onu söyleyeyim ama yine de birkaç katkıda bulunmak istedim.

Son olarak son konuşmacımız ÇOHAG temsilcisi beyefendi çocuk katılım ve bölgesel eylem planları üzerinde yoğunlaşılması gerektiğini ve bunun önemini çok net bir şekilde anlattı aslında çünkü gerçekten de ülkede de mesela, nasıl ki bölgeden bölgeye farklı sorunlar, farklı çözüm önerileri geliştirebiliyorsa, çocuk işçiliği konusunda ya da çocuk hakları konusunda da bu durumlarla her şekliyle karşılaşıyoruz.

Tabii, mevsimlik tarım işçiliği, genel itibarıyla -ki sunumlarda da söylendi- mesela, Şırnak'tan da bu konuda çok mevsimlik tarım işçisi oluyor. Ben de bir Şırnaklı olarak tabii, etrafımızdaki bunun birebir sebeplerini, birebir mağduriyetlerini, birebir hikâyelerini de dinliyoruz. Nasıl zor koşullarda orada çalıştıklarını da görebiliyoruz ve bu ülkenin bu sorunu gerçekten çok acil şekilde çözmesi gerekiyor. Tabii, aciliyetle atılması gereken adımlarla birlikte şu an mevcut durumu düzeltme adına ileriye dönük gerçekten de bu mevsim tarım işçilerinin bir nevi başka yerlere gidip çalışmak zorunda kalmayacağı ya da en aza indirgeyebileceğimiz bir alan da yaratmak zorundayız çünkü her sene özellikle Urfa'dan, Şırnak'tan, Mardin'den, Diyarbakır'dan giden mevsimlik tarım işçilerinin nasıl insanlık dışı şartlarda araçlara yüklenerek kamyon kasalarında, traktör kasalarında ya da 9 kişilik minibüslerde 10'larca kişi taşınarak... Kazalarda çok acı görüntülerle de karşılaşılıyor ancak şimdiye kadar, maalesef ki buna dair böyle gerçekten ciddi bir adım atılmış değil. Her sene, mesela, bir kaza oluyor, hepimiz haberlerde görüyoruz ya da birebir görüyoruz "Ciğerimiz yandı, yüreğimiz yandı." diyoruz ama "Şu, sorunu şu şekilde çözelim." ya da "En azından bu duruma müdahale edebilecek bir akıl geliştirelim." konusunda bir ortak tavır şu ana kadar görmedim. Sadece geçici bir üzüntü, öfke hâli ve sonrasında, yine, bu durum bu şekilde devam ediyor ama dediğimiz gibi, özellikle bölgesel eylem planları konusu çok önemli.

Yine, Mahmut Vekilimizin de dediği gibi, kayıt dışılığı önleme konusu, ülkedeki gerçekten en büyük sorunlardan yine biri. Mevzuat, çoğu zaman, sanki sorunların çözümü için bir karşılık üretmiyor gibi gözüküyor ama aslında mevzuatın uygulanmaması sebebiyle ortaya çıkan birçok sorun da karşımıza çıkıyor. Çok basit bir şekilde belirttiği üzere, ihbar yükümlülüğü konusunda gerçekten bütün kurumlar, bütün yurttaşlar da bu görevi yerine getirdiğinde daha etkin bir mücadele olacağı ve birçok soruna da çözüm üretebileceğimizi düşünüyorum.

Sunumlar için tekrardan teşekkürler; Sayın Başkan, size de teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ben de teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Vekilim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Öncelikle kıymetli katılımcıların çalışmaları, gayretleri, emekleri, sunumları için gerçekten çok teşekkür ediyoruz, istifade ettiğimiz bir toplantı oldu.

Komisyonumuzun amacı da: Tabii ki, birey olarak, fert olarak da, toplum olarak da insanların en değerli varlığı çocuklarıdır; hepimizin en değerli varlıkları çocuklarıdır, temel amacımız da çocukların üstün yararını gözetmek. Gerek Mahmut Bey'in... Kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusundaki yasal mevzuat eksikse tamamlayalım, varsa da uygulayalım. Diğer taraftan Milletvekilimiz... Tabii ki çocuk işçiliğinin önüne geçelim ama bu mevsimlik işçi de Türkiye'nin bir gerçeği, insan onuruna yakışır ortamlarda çalışması için de üzerimize düşeni yapmamız gerekiyor ancak diğer taraftan da az önce ifade etmeye çalıştığım gibi, en değerli varlıklarımız olan çocuklarımız üzerinden de hiçbirimizin siyaset yapmaması gerekiyor. Yani onların üstün yararını gözeterek ne onlar üzerinden siyaset yapalım ne de ana ocağından, baba kucağından kopararak, dağa çıkararak onlara en büyük zararı verelim, vatana, millete, insanlığa ihanet edelim. Bu da maalesef, ülkemizin kanayan bir yarasıdır. Bu gerçeklikten hareketle, değerli ILO temsilcimiz ve arkadaşlarımız da ifade ettiler; hamdolsun, eksiklerimiz, noksanlarımız var ama kara listeye alınmadık yani. UNICEF, uluslararası kurumlar tarafından. Sürekli raporluyoruz Türkiye'deki bu tür çalışmalarımızı, eksiklerimiz, noksanlarımız var ama ciddi bir aksama da yaşanmadığını ifade ettiler; bunu da biz memnuniyetle karşılıyoruz.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı "Bakanlıklarımızla koordineli çalışıyoruz." dedi ama değerli dernek temsilcisi arkadaşım, kardeşim, bu komisyonların amacı da budur; yüzde 100 haklısın, sadece... En son Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerin nadir anlaştıkları konulardan bir tanesi de bu internet bağımlılığı; teknoloji bağımlılığının zararları ve çözüm önerileriyle ilgili bir komisyon kuruldu, altı yedi ay çalıştı Nabi Avcı Bakanımızın Başkanlığında. 100'e yakın

üniversiteden bakanlıklara kadar, kurumlardan temsilciler çağırdık, dinledik, böyle harika çalışmaları var ama hiçbirisinin diğerinden haberi yok desem yeridir, koordinasyon çok önemli gerçekten yani bu önemli, diğer taraftan çocuk önemli. Son dönemde çocuklarla ilgili Türkiye’deki gelişmeler, daha doğmadan yani sağlık sistemimizin ona göre dizayn edilmesi bağlamında önemli gelişmeler sağlandı, bunu hepimiz biliyoruz. Artık anne karnında bile cenine, çocuğa açık kalp ameliyatı yapılabilmektedir. Dolayısıyla, yani 0-4 yaş arası, daha sonrası için ciddi manada sağlık sistemimizde ve diğer çalışma alanlarında mesafeler alındı, bütün eksiklerimize noksanlarımıza rağmen.

Ben, tekrar sunumlarınız için teşekkür ediyorum, toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum. Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Ben de çok teşekkür ediyorum hem katılımcı Komisyon üyelerimize, hem de sunum yapan tüm değerli arkadaşlarıma ama kayda girmesi noktasında bir bilgi eksikliği, belki de bir bilgide atlama var, onu ifade etmek istiyorum.

Bölgesel çözümler olmadığıyla ya da bu işlerin bölgesel çözümlerle yapılması gerektiğiyle ilgili, hem ÇOHAG hem de milletvekilimiz altını çizdi. Tabii, Milletvekilimiz Komisyonumuza yeni dâhil olduğu için atlamış olabilir ama özellikle altını çizmemiz gereken bir şey, bu Komisyon iki yıldır neredeyse bu konuya çalışıyor. Mevsimlik tarım işçileri, sokakta çalışan çocuklarla ilgili yerelde yani her ilin kendi bünyesinde, valiliğin başkanlığında, tarafların olduğu bütün kurumların il müdürleriyle birlikte, Jandarma da içinde olmak üzere bir kurul oluşturuldu, sivil toplum örgütleri de var. Bu kurul her ay toplanıyor, rapor hazırlıyor ve raporu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ve ilgili kurumlara gönderiyor ve bunlar inceleniyor, ona göre yerelde çözümler oluşturuluyor. Çok doğru, her yerelin kendine göre dinamikleri, hassasiyetleri, kuvvetli ve zayıf yanları var; bu anlamda bunlar yapıldı.

Çocuk işçiliği, çocukların sokakta çalıştırılmayla ilgili de aslında çok önemli bir ilerleme kaydedildi. Elbette ki aksaklıklar oluyor, sıfırlama durumu olmadı, tek bir çocuk bile çalışmayana kadar bu süreç devam edecek. Onunla ilgili de yine sunum yapılmıştı, İller İdaresi Genel Müdürlüğünden, İçişleri Bakanlığından geldi; her ilin kendi hassasiyetini, hangi alanlarda, hangi gruplara, hangi ailelere aitse o çalışmayla ilgili, kendine özgü projeler hayata geçirdiğini biliyoruz. Onların da kayda girmesi noktasının altını çizdim. Tutanaklarımızda var, tekrar onları okuyabilirsiniz ama üstüne eklenecek, daha önemli tavsiyeler ve çözüm önerileri varsa çok önemli.

Ben hep altını çizdim, bu Komisyon aslında sorunları biliyor yani çocuk işçiliğiyle ilgili konuda sorunları biliyor, çözüm noktasında ne yapabilir? Yani sorunları tekrar tekrar konuşmaktansa doğru tespit yapıp çözüm önerileriyle yolda ilerlememiz gerekiyor. Vakit kaybetmeyelim, bir çocuğumuz daha eğitimden geri kalmasın, daha insan onuruna yakışır bir yaşama hazırlansın, bu kısır döngüden çıksın istiyoruz; bütün niyetimiz bu. O yüzden, her türlü olumlu ve pozitif eleştirilere de açgöğsüz ve çözüm önerilerini de biz hayata geçirmek için burada, tüm Komisyon üyelerimizle ilgili her zaman çalışma yapacağız. Özellikle bu İş Kanunu’yla ilgili kısmı hukukçu arkadaşlarımız da çalışacaklar, hem Komisyon üyelerimiz hem de kendi içimizdeki hukukçu arkadaşlar nasıl bir çözüm üretebiliriz, nasıl bir teklifte bulunuruz bunu çalışalım. Ben bir Komisyon Başkanı olarak bunun altını özellikle çiziyorum çünkü hiçbir çocuğumuz eğitimden geri kalmasın, bu kısır döngünün içinden kurtulsun istiyorum ve bunu da tüm isteyen vekil arkadaşlarımız da var. Tabii ki, sunum yapan arkadaşlarımız da söyledi, bahsetti, sadece Hükümetten bunu beklemek büyük bir haksızlık olur, tekrar altını çiziyorum, burada çocuğu merkeze alarak tüm tarafların burada kendi üstüne düşeni yerine getirmesi gerekiyor.

Çok teşekkür ederim sunumlarınız için. Çalışmalarımıza devam edeceğiz, konularımız, konu başlıklarımız çok daha fazla.

Herkese her şey için teşekkür ederim.

ÇOCUK HAKLARI GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Başkanım, bir dakika...

ALT KOMİSYON BAŞKAN RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Buyurun Muhammet Bey.

ÇOCUK HAKLARI GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ MUHAMMET RÜŞTÜ AKTAŞ – Şöyle, sadece bir ekleme... Aslında Çocuk Koruma Koordinasyon Kurulu Toplantısı'na ben Başkanlığım döneminde bir çocuk temsilci olarak Hatay'da katıldım; çok yararlı, çok faydalı, ilçelerde de kaymakam başkanlığında yapıyor, bunu da biliyorum ama benim sadece vurgulamak istediğim çocuk işçiliği özelinde ayrıca bir ekibin kurulması.

Sektörler Arası Çocuk Kuruluna da katıldım, hatta benden sonra görevi devralan 2 Türkiye koordinatörü arkadaşımız da var yani çocuk olarak orada onların bulunması... Söz hakkı da verildi toplantıda, o da çok kıymetliydi. Özelde yani çocuk işçiliği çalışılıyor ama hani sadece ben adının da verilmesini, bir de STK sayısının biraz daha artırılmasını rica ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU – Muhammet Bey, çocuk işçiliğiyle ilgili özel birimler var; işte, ILO burada, UNICEF burada var yani onlar var ama sadece o her ilde kurulmuş bir kurul var.

Teşekkür ederim, sağ olun.

Kolay gelsin herkese.

Kapanma Saati:11.29

